

IZHAJA VSAK DAN

Vešči ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pismenične številke se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih kioskarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoiji, Sezani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nvd. (10 stot.)

DELALI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 belone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. samostojne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbo brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Krun 5-20, za pol leta Krun 3-00.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo.

Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 29 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnih koncesij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročilom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Polno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 15-57.

Grof Tisza o restituciji Hrvat. ustave

Poslanska zbornica.

DUNAJ 26. (Izv.) V državnem zboru je bila danes končana specialna debata o pr. vem delu osebo dohodninske predloge. Do glasovanja pa še ni prišlo, ker sedi v zbornici še vedno rusinska obstrukcija, ki je sicer precej pohlevna, a le zadržuje potek razprav. Glasovanje pride na vrsto jutri.

Med drugimi govorniki je govoril danes tudi poslanec dr. Ravnihar, čegar govor je vzbudil splošno pozornost, zlasti, ker je poudarjal za to, da pripade del uspeha finančne reforme v korist učiteljem. Podal je tudi uatanočno kulturno sliko iz Kranjske, razlagal o bedi kranjskega učitelstva, ki mora poleg stradanja trpeti še preganjanja deželnozborške večine radi svojega naprednega prepričanja in se pečal z nekaterimi kulturnimi škandali, ki so se zgodili v novjšem času na Kranjskem. Velik smeh so zlasti vzbujali v zbornici navedbe o znani „vodilski johanici“. Slovensko učitelstvo sme biti hvaležno ljubljanskemu poslancu za prirčne besede, ki jih je posvetil učiteljskim interesom, posebno pa za odlično pohvalo, s katero je poudarjal govornik važno kulturno delo slovenskega učitelstva, ki je vrši isto vzlic preganjanju in velikim zaprekam, kar priznavajo tudi merodajni faktori.

Današnja seja je bila zaključena z ne-pričakovanimi velikanskimi škandali in kravali. Nemški nacionalci so bili glavni akterji teh ostudnih prizorov, ki so se odigravali v zbornici. Nemški nacionalci Ferdinand Seidl, ki je znan kot velik hujskač, je namreč neprestano napadal socialne demokrate in jih ponovno žalil. Socialni demokrate, ki se nahajajo s Seidlom v jako nepetih odnosih, se niso dali izzvati od Seidla in so ostali tekom njegovega govora v kuloarjih. Med Seidlovim govorom je predsedoval seji socialist Pernerstorfer, ki ves čas ni poklical govornika k redu in to kljub temu, da so padle ponovno jako nedostojne, neparlamentarne besede. Po Seidlovem govoru pa je Pernerstorfer vstal in izjavil, da ni hotel klicati govornika k redu iz lahke umiljivosti osebnih razlogov in prosi radi tega zbornico za odpuščanje. Ta Pernerstorferjeva izjava, ki je seveda hujska kakor najhujski ukor, je izzvala velkanske kravale. Nemški nacionalci so se čutili užaljene in so kakor zbesneli začeli vpiti: „Fu! Pernerstorfer! Nesramnost! Dol ž njim!“ Nato so se v trenutku vsuli proti predsedniški tribuni, a v tem hipu so prihiteli v zbornico vsi socialisti in obkolili ministrske klopi, da branijo svojega tovariša. Med socialisti in nemškimi nacionalci se je kmalu razvil ostuden prepri, ki je grozil, razviti se v pravcati tepež. Posebno divje se je obnašala t. zv. mlada garda „Nationalverband“, ki je kričala, razbijala in tulila kakor sestradi volkovi. Med Wolfom in socialistom Gücknerjem je prišlo do osebnega spopada. Gückner je namreč potegnil iz žepa košček sladkorja in ga vrgel Wolfu v obraz. (Dokazano je, kakor znano, da se je dal Wolf svoječasnno podkupiti ob sladkornega kartela. Op. ured.) Wolf je v divji jezi zgrabil za kozarec z vodo in jo zli proti socialistom. Socialisti so smatrali to za signal za naskok in v trenutku so pričeli sladkorčki, ki so jih imeli socialisti polne žepne, padati kakor toča od vseh strani na Wolfa. Bil je silno komičen prizor in ostala zbornica je nehote buknila v velik hrohot. To je na Nemce strahovito učinkovalo. Pričeli so z vso silo tolči po

klopih, da dolgo časa ni bilo slišati drugega, kakor gromenje predmetov, s katerimi so razbijali nemški nacionalci. Posl. Steinwender, ki je hotel pomiriti svoje tovariše, bi jo kmalu skupil radi tega. Nemci so namreč skočili vanj in vpili: „Kaj miriš, ko se vendar ne razumeš na stvari! Sramuj se! Ali si ti Nemec!“ Le počasi se je hrup polegel, a prepri med socialisti in nemškimi nacionalci se je nadaljeval tudi že po zaključku seje.

DUNAJ 26. (Kor.) Zbornica nadaljuje specialno debato o prvi skupini osebno-dohodninskega davka. Govorilo je več govornikov, nakar je bila debata zaključena.

Po govorih generalnih govornikov se je oglašil Rusin Lewickij k stvarnemu popravku in izjavil, da bodo Rusini toliko časa branili svoje pravice, dokler ne pride do poštenega mira. Rusin Semaka se je zavzemal za zvišanje eksistenčnega minimuma in odpravo davka na plačo. Nato so govorili še poslanci dr. Zahajkiewicz, Debski in Kuranda. Minoritetni poročevalci Donat, Viškovsky in Starček so se odpovedali sklepni besedi, pač pa je govoril Rusin Lukaczewicz.

Za tem je nastopil minister baron Helldorf odgovoril na interpelacijo glede socialnega zavarovanja in izjavil, da pride do tega, ker mora priti in ker socialno zavarovanje ni le zgolj ljudska potreba. Po Helldorfovem odgovoru se je nadaljevala razprava o nujnem predlogu glede učiteljskih plač in je govoril poslanec Ferdinand Seidl.

Prihodnja seja jutri ob 10 dopoldne.

Avstrijska delegacija.

Odsek za zunanje zadeve.

DUNAJ 26. (Kor.) Na današnji popoldanski seji odseka za zunanje zadeve avstrijske delegacije se je nadaljevala debata o Berchtoldovem ekspozitu. Govorila sta najprej delegat dr. Ellenbogen in baron Schweigel, nato pa dr. Langenhans, ki je izjavil, da v očigled tolikim pogreškom diplomacije v dogodkih zadnjih let, Nemci ne morejo zavzemati napram vladni dosedanjega tradicionalnega prijateljskega stališča. Naglašal je, da se bodo Nemci kljub vsem razočaranjem in velikim vojaškim bremenom ozirali na potrebe države in glasovali za vojaške kredite, če pa bi nastopili proti kakim postavki v proračunu zunanje ministristva, naj bi bilo kot nekaj protest proti napačni zunanji politiki naše diplomacije.

Dr. Ellenbogen izjavlja, da je karakteristikon zunanje politike zadnjih let strah pred Srbijo in celo pred Črnogorom. Trajni uspehi grofa Berchtolda so samo negativni. Tak uspeh je zlasti posebno prijateljstvo Srbije. Minister se sam boji, da Albanija ne ustvari trajnega mira, pač pa vedno nove konflikte, kar gotovo ne bo priporočljivo za naše odnose z Italijo. Govornik se zavzema za podelitev gospodarskih prednosti Srbiji, kjer se že skušajo udomačiti francoski, italijanski in nemški kapital. Glasoval bo proti vojaemu proračunu.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja jutri.

Brambni odsek.

DUNAJ 26. (Kor.) V brambnem odseku se je pričela danes razprava o vojnem proračunu.

Del. Exner je naglašal potrebo tehnične preustrojitve armade. Del. Grab-

mayer poudarja, da Avstrija ne sme zaostati v oboroževanju. Če se je posrečilo, balkansko vojno lokalizirati, je iskati vzroka temu predvsem v respektu Evrope pred trozvezo. A nevarnost še niso odstranile, napetost med Nemčijo in Anglijo je k sreči zelo popustila, a drugače je s Francijo in panslavističnimi hujskarji. Nevarnost svetovne vojne še vedno ni izginila, v sled česar je naša dolžnost, da podpiramo armado in posebno še mornarico. Sredozemsko morje je tedaj ne postane francosko, če bo imela Italija močno oporo v avstrijski mornarici. Delegat Nemec je govoril za zvišanje plače moštvo in sicer 10 višarjev na dan za vse šarže od narednika navzdol. Stavil je tozadevno več predlogov, ki so bili izročeni pododseku. Nato je bila seja prekinjena.

V popoldanski seji je najprej govoril delegat Leuthner, ki se je obširno pečal z vprašanjem nadomestnih rezervistov. Zadrževal je, naj vojni ministerstvo takoj odpušči vse nadomestne rezerviste l. 1910 do 1912, kakor tudi vse nadomestne rezerviste leta 1913 po končani 10 tedenski dobi.

Proračunski odsek.

DUNAJ 26. (Kor.) V proračunskem odseku je delegat dr. Bugatto poročal o poročilu pododseka glede mornariških dobav. Konstatira, da se bo odsek pečal lahko s to stvarjo šele po oddaji „dokov“ in podmorskih čolnov. Pododsek je sicer zahteval akte mornariške sekcije, a jih ni dobil. Med navedbami vladnih zastopnikov in navedbami tvrdk v pododseku, se nahajalo precejšnja nasprotstva, posebno glede oddaje del.

Nadželnik dr. German je izjavil, da bo potem predsedstvo proslilo izročitev aktov in si pridržuje staviti to vprašanje na eno prihodnjih sej. Dnevni red prihodnje seje bo: Poročilo o dalmatinski službi avstrijskega Lloyda.

Bosenski odsek.

DUNAJ 20. (Kor.) Bosenski odsek avstrijske delegacije je izvolil za referenta delegata dr. Laginjo. Prihodnja seja dne 28. novembra, ob 3-30 popoldne.

Ogrska zbornica.

Minister Balogh o ruski propagandi na Ogrskem.

BUDIMPEŠTA 26. (Kor.) Današnja seja se je pričela ob 1030 dopoldne in se je nadaljevala debata o novem tiskovnem zakonu.

Justični minister Balogh se je najprej jako pohvalno izrazil o sodelovanju opozicije v zbornici, nato pa polemiziral s posameznimi govorniki opozicije. Med drugim je odgovoril tudi na očitjanje grofa Apponyja in izjavil, da dobi opozicija prihodnji mesec jako zanimive podatke o hujskanju na severnem Ogrskem živčih Rusinov po rusofilijskih agitatorjih, kar traja že več let; dalje da je v nekaterih občinah prestopilo 400—500 prebivalcev k pravoslavlju, ki se s hrepencejem obračajo k neki velesili, od katere pričakujejo, da osvobodi Rusine od dozdavnega madžarskega jarma. Razdeljevale so se brošure, ki pozivljajo svetega carja, naj osvobodi ogrske Rusine. Rusini da bi takoj vrgli orožje proč in povzročili katastrofo. V teh nevarnih časih je neka skupina ljudi na naravnost operetni način propagirala tudi idejo republike in to celo v šolah. Voditelji teh hujskačev so neprestano napadali Velikanstvo, a če so bili pred sodiščem oproščeni, so bili potem proklamirani za narodne junake. Temu hujskanju mora napraviti konec novi tiskovni zakon, kar se je deloma že zgodilo,

suknen suknič z železnimi gumbi, telovnik iz enakega blaga, kratke hlače, ki so imele barvo zmesi soli in popra, modre nogavice, a za pokrivalo njegovih kodrastih črnih las — glava je bila debela kakor osemindštridesantna topovska krogla — nizek klub, ki ga je nosil nekoliko potisnjeno na levo uho.

Ko je prestopil Hubert prag beznice, je nastal splošen molk. Očividno so bili častniki navajeni discipline, ki je kazala, da je užival njihov glavar velik ugled pri njih. Obenem pa so čitali na njegovem licu, da jim ima povedati nekaj važnega.

— Sauvageon — je nagovoril krčmarja s ukazovalnim glasom — poslušajte me!

— Kapitan, poslušam!

— Vun morate na stražo in ne smete nikomur dovoliti vstopa. Domeniti se moram nekaj s svojimi prijatelji.

— Razumem, kapitan. Grem vun, in če bi zagledal kaj sumujočega, dam navadno znamenje.

Hubert je pokimal z glavo in Sauvageon je odšel.

vseled česar so očitjanja, da pomeni novi tiskovni zakon nekaj bolj proti časopisju, popolnoma neutemeljena.

Posl. Benedek je govoril od 1/1 — 1/6 zvečer in ostro kritiziral predlogo. Opozicija mu je priredila viharne ovacije.

Nato je bila debata prekinjena in se je pričela razprava o vloženih interpelacijah. Opozicija je med burnim hrupom zapustila zbornico. Prihodnja seja jutri.

Grof Tisza o vprašanju restitucije hrvaške ustave.

BUDIMPEŠTA 26. (Kor.) Na današnji seji ogrske poslanske zbornice je posl. B. ōthy interpelliral grofa Tiszo, ali so vesti o predložitvi restituciji hrvaške ustave resnične ali ne.

Grof Tisza je odgovoril, da se vrže pogajanja z vsemi hrvaškimi strankami, ki stoji na stališču nagodbe. Glede finančnih in gospodarskih vprašanj se niso pojavile nobene težkoče, istotako tudi ne glede hrvaških kraljevih imen, ker so kraljeva imena avtonomno pravo Hrvaške. Kar se tiče železničarske pragmatike, vstraja vlada na stališču, da so železnice privatno podjetje države. Vendar pa hoče upoštevati hrvaško javno mnenje in predložiti novi zakon o železničarski pragmatiki, kjer ne bodo nikake določbe jezikovne narave. Blivše stanje naj se vzpostavi naredbenim potom, pri čemer se zahteva za železniško službo znanje ogrskega jezika, a za one osebe, ki so pristojne na Hrvaško in hočejo stopiti v železniško službo, je znanje hrvaškega jezika. **Ministrski predsednik je končno naznanil, da se izvrši prihodnje dni odprava komisarijata in imenovanje barona Skerleca za komisarja. Istočasno bodo razpisane tudi nove volitve za sabor.**

Dinastično vprašanje na Bolgarskem.

SOFIJA 26. (Kor.) Zunanji minister Genadjjev se je o vseh o predložitvi abdikaciji kralja Ferdinanda, izrazil sledeče: Vesti so popolnoma neutemeljene. Razširjajo jih politični agitatorji, ki nimajo smisla za državne interese in ker se bližajo volitve v sobranje. Zadnje občinske volitve, v katerih je dobila vlada 75% vseh glasov, pričajo dovolj o trenzosti bolgarskega naroda. Dne 7. decembra vršče se volitve v sobranje pa bodo s svojim rezultatom temeljito razrušile legendo o revolucionarnem razpoloženju na Bolgarskem.

BUKAREŠT 26. (Izv.) List „Facia“ priobčuje interview z generalom Savovom, ki je izjavil, da ne more povedati pravega krivca bolgarske nesreče, ker bi izdal s tem važno državno tajnost, v sled česar bi prišla Bolgarska v konflikt z neko velesilo. Ta izjava namiguje direktno na akcijo avstrijskega poslanika Tarnovskega v Sofiji za časa nameravanega potovanja dra. Daneva v Petrograd.

BELGRAD 21. (Izv.) „Politika“ poroča iz Sofije, da postaja položaj kralja Ferdinanda na Bolgarskem vedno neznosnejši in da je skoro pričakovati abdikacije.

Namestništveni odloki.

Včeraj smo med brzojavnimi vestmi na kratko omenili, da je ministristvo notranjih stvari zavrnilo rekurz tržaškega občinskega sveta proti odlokom tržaškega namestništva v zadevi nameščanja tujih dižaviljanov v tržaški občinski službi. Danes naj podamo pred vsemi dobesedni odgovor ministristkega predsednika grofa Stürgkha na vpraša-

— Pozor, prijatelji — je začel rokovnjaški glavar — gre za resne stvari.

Takoj so bile oči in ulesa vseh uprta vanj.

Jutri zvečer mora biti zbrana vsa naša četa, in sedaj moram vedeti, na koliko dobrih bojevnikov morem računati. Naj sešteje vsak svoje ljudi na prste in vsak, ko pride vrsta nanj, naj mi kratko odgovori. Prijatelji, ste gotovi?

— Smo — je bil enoglasni odgovor.

— Torej mir! Macaroni, ti imaš prvi besedo. S koliko ljudi moreš razpolagati?

— Svojemu glavarju lahko privedem petindvajset mož — je odgovoril Macaroni v svojem na laščino cikaločem izgovoru. — Vsi so korenjaki, kakor jih je videti le maio.

Hubert je vzel kos krede in napisal na mizo številco 25. Nato je poklical le vsakega po imenu, da je povedal številco svojih mož.

— Rissolè?

— Trideset.

— Lardinet?

— Osemindvajset.

— Patte Poule?

(Dalje.)

PODLISTEK.

Rdeči mlin.

Roman. Spisal Xavier de Montépin.

Ko se je popolnoma znočilo in je mislil Sauvageon, da se je lastnik ladje s svojimi pomočniki že vlegel k počitku, je Sauvageon odveslal s svojim čolnom k ladji, splezal spretno kakor mačka nanjo, se polastil dveh neprevetlih sodov, ju spustil v svoj čola in odveslal zopet nazaj k svoj kobilbi, ne da bi ga bil opazil kdo. Tu pa ga je čakalo čelo, ki je daleč presegalo njegove slabotne moči. Spraviti je moral zanj zelo težka soda navzgor po strmem bregu. Toda ni se ustrašil te težave. S pomočjo škripcev in vzvodov je skušal potegniti sodova kvišku in ker sta mu zopet in zopet ušla nazaj, ju je moral, kakor drugi Sisif, vedno zopet iznova začeti vleči navzgor. Po večurnem nefreznem trudu, da je skoraj že omagal, se mu je vendar posrečilo, da je spravil na varno ukradeo blago in drugo jutro sta

nje delegata barona Gautscha v stvari teh odlokov v delegacijskem odseku za zunanje stvari. Ministrski predsednik grof Stürgkh je odgovoril:

„Njegova ekscelencija baron Gautsch je uporabil nekaj odlokov tržaškega namestništva z dne 16. avgusta t. l., tičočih se uporabe Neavstrijcev oz. renjnikov v javni službi mestne občine tržaške, kot predmet vprašanja. Ker gre tu za notranji upravni akt, smem pač v smislu mnenja njegove ekscelence in z dovoljenjem visokega odseka o stvari razpravljati tu, posebej kolikor prihaja v poštev oni drugi učinki, ki morejo s stališča zunanjih odnosov zanimati ta odsek kot kompetenten v stvari. Ker so ti odloki tvorili predmet obilnih in večinoma neprikladnih pretresovanjem posebno v Italiji, uporabljam rad ta povod, da se izjavim o teh ukrepih s stališča c. kr. viade. Ni mi treba dostavljati, da se s svojimi izjavami popolnoma strinjam z njegovo ekscelenco gospodom ministrom znanjih stvari.“

Edini smoter, ki ga je nasledovala državna oblast s temi odloki, je bil, da se napravi konec že leta sem obstoječi nepravilnosti, ki je obstajala v Trstu v zadevi uporabe izemencev in občinski službi v nasprotju s tozadevnimi določbami državnega osnovnega zakona o splošnih pravicah državljanov. Vlada se je morala pač z ene strani principijelno držati načela — bodi mi dovoljeno, da opustim na tem mestu podrobnejšo utemeljitev — da morajo, z omejitvijo, ki jo podaja smisel zakona, tudi uslužbenec pri občinskih zavodih imeti avstrijsko državljanstvo in da se torej za bodočnost pri novih nameščenjih uslužbenecv vsekakor zagotove pravilne razmere v tem pogledu.

Kar se tiče že nameščenih, po odlokih prizadetih tržaških občinskih uslužbenecv, je vlada v zadevi teh oseb pripravljena za največjo popustljivost, ki obstoja v tem, da se za te uslužbence z začasno neomejenim podaljšanjem roka, v katerem bi morali izstopiti iz občinske službe, kolikor mogoče zmanjša gospodarska škoda, ki bi jo trpeli vsled tega ukrepa. Poskrbelo se je tudi, da se 39 uradnikom in služabnikom, ki so navedeni v odlokih, če zaprosijo za podelitev avstrijskega državljanstva — deloma so to že storili — dovolj sprejem, ker za sedaj proti njihovemu sprejemu, kakor so pokazala tozadevna poizvedovanja, ni nikakih zadržkov.

Enako popustljivo namerava postopati vlada tudi napram ostalim, v odlokih navedenim nameščencem, ki so zaradi njih še odrejena preiskavanja, ali z ene strani sploh spadajo pod dotične določbe državnega osnovnega zakona, z druge strani pa, ali ni zadržkov proti njih sprejemu v državno službo.

Vsled te obsežne obzirnosti se torej pred vsemi individualno za dotične inozemce posledice teh odlokov deloma bistveno ublažijo, deloma pa tudi popolnoma odpravijo.

Pojasnjeni edini smoter odlokov, da se samo odstranijo z zakoni nezdružljive razmere, in omenjena posebna popustljivost vlade pri izvršitvi ukrepov napram že prej nameščenim inozemcem, izpodbija žal zelo razširjenje tolačenice, da gre za samovoljne ukrepe proti državljanom z nami prijateljskega kraljevstva, ki so se naselili v Avstriji. Italijansko narodstvo in njegova častljiva visoka kultura, kateri mora ves civilizirani svet vedeti toliko hvale, uživata tudi v Avstriji velike simpatije in avstrijska vlada ji ima je že opetovano izkazala svoje priznanje in ju uvaževala. I zvezo razmerje i rastoča iskrenost, ki se je v zadnjem času razvila med nami in našimi južnimi zavezniki, izključujeta vsak sovražni namen proti njihovim državljanom, ki namreč morejo — dokler se drže meja zakonitosti in lojalnosti, v monarhiji vedno računati na pravično in prijazno ravnanje z njimi.

Iz povedanih stvarnih, političnih in kulturnih vzrokov izhaja, da ni treba nobene besede več v dokaz, da storjeni ukrepi ne vsebujejo niti sledu narodnostnega nasprotovanja.

Danes nam ne dopušča prostor v listu, da bi se obširneje bavili s to izjavo ministrskega predsednika grofa Stürgkha. Rečemo le eno: ministrstvo je zavrnilo rekurs tržaškega občinskega sveta, a bilo bi prav vseeno, ko bi ga tudi ne bilo, kajti izvršitev nameščenih odlokov v takem smislu, kakor ga je napovedal grof Stürgkh, pomenja prav toliko, kakor da niso bili nameštništevni odloki nikdar izdani. Renjiki bodo slej ko prej gospodarili v tržaški mestni občini; prej brez dovoljenja, odlej pa z dovoljenjem c. kr. avstrijske vlade!

Srbski glasovi o ekspozeju grofa Berchtolda.

Belgrajska „Pravda“ prihaja v svojem tozadevnem članku do zaključka, da izjavljajo Berchtoldova dokazujejo, da se avstrijska

politika zaveda svojih uspehov. Ton Berchtoldovega govora, kjer se dotika srbskih vprašanj, je za Srbijo izzivalen in ne odgovarja tonu, ki naj ga ima tak ekspoze. Izjavljajo Berchtoldova o albanskem vpadu ne odgovarjajo dejstvom, ker se predzgodovina tega vpada tolači na Srbiji sovražni način.

„Straža“ pravi, da je grof Berchtold v svojem ekspozeju branil neprijetne stvari. Da se mu pa to ni posrečilo, pokaže nadaljni potek razprav v delegacijah. „Straža“ je dala svojemu članku značilen naslov: „Berchtold na mučilihnicah“.

Uvaževano glasilo srbskega trgovstva, „Trgovinski glasnik“, pritrjuje v svojem članku grofu Berchtoldu, da je z zadnjo vojno zaključena dolga epoha. Sedaj stojimo — pravi — nasproti novemu problemu in v prvi vrsti bo odvisno od vedenja Avstro-Ogrske, ali se bo moglo vse pozabiti? Toda na to vprašanje bo moral odgovoriti najbrže kak drug Berchtold!

„Tribuna“ vidi v dejstvu, da je bil ekspoze grofa Berchtolda v delegacijah tako hladno sprejet, znak za njegov skorajšnji odstop. Mirno moremo torej — pravi — pričakovati debate in končnega glasovanja, ki izreče sodbo o Srbiji sovražni in Evropski nesimpatični politiki grofa Berchtolda.

V zaključku naj navedemo še en srbski glas, ki je toliko neprijeten za avstrijske diplomate, kolikor resničen. In ni to morda kaka nova resnica, oziroma je le nadaljevanje stare resnice. Razpravljajo o dogodkih ob albanskih mejah, polemizuje „Piemont“ z Danzerjevimi „Armeeblätter“ in konstatira, da italijanska propaganda v Albaniji prehiteva avstro-ogrsko, da-si so Albanci za svoje napade na Srbe dobivali vojni material iz Italije in Avstro-Ogrske!

Ni vrage, da ne bi prehitevala italijanska propaganda! Saj smo jej mi že dolgo in se svojimi denarji odpirali poti, ustanavljajoč — tam doli — italijanske šole in nameščajoč na njih italijanske fratre — italijanske emisarje! In tako smo tudi z svojim materialom za albanske napade pospeševali le interese Italije v Albaniji!

Govor držav. poslanca dra. O. Rybára

v seji zbornice posl. dne 13. nov. 1913.

Ujedinimo se na princip narodne avtonomije.

In gospodom onih slovanskih strank, ki stoje še vedno edino in izključno le na stališču deželne avtonomije, bi položil jaz na srce, da je tudi v njihovem interesu, ako si prisvoje ta princip, namreč princip narodne avtonomije. Kajti vsaka narodnost v Avstriji, brez izjeme, je v kakih kronovini v večini, v več drugih pa v manjšini (Klic: „Čelo Poljaki!“), da celo Poljaki, kajti v Šleziji se jim godi najhujše, ne mnogo boljše, nego koroški Slovenci. V interesu narodnosti je torej, da se ujedini mo na ta princip in da ugotovimo tu temeljna načela, ker le tako je možno spraviti tudi Nemce na Češkem k pameti. Kajti, gospoda moja — in to moram tudi naglasiti — vzlic vsem lepim besedam, ki jih je govoril tu v tej dvorani gospod poslanec dr. Lodgmann, ne gre Nemcem na Češkem za njihovo narodno ekzistenco; njihova narodna ekzistenca je zagotovljena (Medklici); imajo vse, česar trebajo, v kulturnem pogledu. Ne dogaja se na Češkem, da bi morali nemški otroci v češke šole; ne dogaja se na Češkem, da bi se morali Nemci braniti v češkem jeziku; in ne dogaja se na Češkem, da bi bil Nemec prikrajšan v narodnem pogledu.

Za kaj gre? Gre jim le za to, da slovanskim manjšinam v nemških okrajih odreka to iste pravice, ki jim gredo po ustavi (Zivahna pohvala). Nočejo priznavati nikakih manjšinskih pravic in za to se bore. Vem, kaj navedajo Nemci proti temu, in je tudi umevno, da se postavljajo na to stališče. Pravijo namreč: Čehi prodirajo v naše okraje, Čehi čehizirajo naše nemške okraje in proti temu se moramo braniti, ali, gospoda moja, tega se Nemci ne ubranijo s tem, da pohablja ustavo in jo prikrajšujejo. To so čisto enostavni gospodarski dogodki, ki se gospodarski razvoj, ki ga tudi z jezikovnimi odredbami ne zaustavite. To naj bi Nemci že enkrat spoznali! Saj je bilo omejeno že tolikokrat in jaz si dovoljujem omenjati tu še enkrat: Kdo kliče vendar češke delavce v nemške okraje? Saj so to isti nemški fabrikantje, ki tu potom svojih zastopnikov toliko grome proti počehovanju! Da, gospoda moja, nemški fabrikant je, ki kupuje delo svojega češkega delavca — to delo mu mora dati češki delavec —, ali s tem ne kupuje še njegove duše, njegove narodnosti in njegovih otrok!

Da se ohranja sebi — v to ima češki delavec pravico (Pohvala). Istotako je pri nas. Govorim toliko o tem, ker so

razmere pri nas v Trstu

prav iste. Ker se trdi, da skušajo Čehi na Češkem čehizirati nemške okraje, tako trde pri nas v Trstu, da bi mi hoteli Trst posloveniti, da vlada celo namenoma priteguje v Trst slovenske uradnike in delavce, da bi uboge Italijane pripravili ob njihov italijanski Trst. Če bi bilo to res, bi ne bil nikdo zadovoljnejši, nego jaz, kar bi tudi priznaval čisto odkrito. Če bi mi res imeli tako moč, da bi mogli slovenske uradnike in delavce spravljati v Trst ter preskrbljati vsakemu izmed njih priliko za delo in službo, bi delali mi to z največjim veseljem. Če bi vlada — kakor se vedno zadržuje — res pritegovala v Trst slovenske redarje, železniške delavce, železniške mojstre, pošne uslužbence itd., in sicer z namenom, da bi množila slovensko prebivalstvo, potem morete biti uverjeni, da bi bil jaz najnavdušenejši pristaša te vlade. (Poslanec dr. Renner: „Ne! Če ste naroden avtonomist, bi odklanjali taka sredstva.“) Zakaj? (Poslanec dr. Renner: „Vladna oblast naj se vendar ne zlorablja za narodna prebivanja!“) Če dela to, ne da bi jej mi govorili, ampak zato, ker vlada, kakor trde Italijani, iz lastnega nagiba sledi tendencam poslovenjevanja! Če bi bilo res, bi jaz priznaval to brez drugega in bi se celo veselil. Ali temu ni tako, — nasprotno. Vprašajte me moje sorojake iz Štajerske, Kranjske, kako sodijo o tem. Osi se pritožujejo ravno radi tega, da se vse kmečko prebivalstvo izseljuje v Trst in v Ameriko in da ne dobivajo več delavcev za svoja gospodarstva. Ti se pritožujejo in nimajo nikakih tistih poslovenjevalnih tendenc, ki se nam podtikajo. Mi smo tudi veliko prebivalci, da bi mogli oživiti v Trstu tako gibanje. V Trstu se je poskušalo — ne od naše, ampak od italijanske strani — uprizoriti italijansko emigracijo. V Trstu obstoji n. pr. odbor, v katerem sede državni uradniki, trgovci in industrijalci, ki hočejo navesti v Trst izseljevanje iz Trentina. Z agitacijo in po agentih so tudi res v italijanskem delu Tirola dosegli, da so italijanski delavci prihajali v Trst. Ali menite, da so se ti dobro počutili v Trstu? Nasprotno. Prilike za delo, ki so jih našli tam, niso odgovarjale ne njihovu značaju, ne njihovu načinu dela in življenja in v rečenem odboru je prišlo večkrat do jako neprijetnih prerekanj med obema italijanskima bratoma iz Trsta in Trentina. Da, gospode so šli veliko dalje. Mogočeži na magistratu so — to je znano in stvar iz zadnjih dni — poskušali in poskušajo še danes, dobivati delavcev celo iz Italije. Preglejte te delavske liste občinskih uslužbenecv v Trstu, pa boste videli, koliko delavcev iz italijanskega kraljevstva je zaposlenih v Trstu. Vsa podjetja in posebno vse gradbe, ki jih oddaja občina tržaška se oddajajo navadno podjetnikom iz kraljevstva in ti sprejemajo na delo, seveda, po največjem delu tudi delavce iz kraljevstva. Istotako je v pilarni, pri vodovodnih napravah, pri tramvaju itd. Poreče se mi sedaj, da sem iz narodnih razlogov proti priseljevanju (Medklici). Tudi! Priznavam to brez drugega. Ne more nam biti prijetno, da se na ta način umetno jači italijanstvo v Trstu. Ali to ne bi prihajalo toliko v poštev; proti temu bi se ne mogli braniti. Proti čemu pa se branimo in se ogražamo s tolikimi pritožbami, je, da se to dogaja na škodo domačega prebivalstva. (Odobranje.) (Dolje.)

V številki 326., z dne 25. novembra, naj se čita mesto „rudarska družba“ — strokovno gibanje.

Domače vesti.

Sodnijski izpit v slovenskem oz. hrvaškem, italijanskem in nemškem jeziku so napravili gg. avskultantje: Milan Bogataj, dr. Hedvik Jelušič, Senen Milgorović in Paskal Visin.

Nastop pariških tekmovalcev v Trstu. Kakor smo že včeraj poročali, nastopi vrsta slovanskih tekmovalcev, ki je pridobila peto mesto na mednarodni tekmi v Parizu, v soboto, dne 29. t. m., v gledališki dvorani Narodnega doma, da s tem pokaže slovenskemu občinstvu višino telovadne usposobitvenosti, na kateri se gibljejo prireditelje vrste. V vrsti, ki jo vodi načelnik Slovenske sokolske zveze, dr. Viktor Murnik, so najboljši slovanski telovadci, dokaz velike višine, ki jo je doseglo slovensko Sokolstvo v telovadnem oziru. Javna telovadba se bo vršila proti vstopninam, s katero se pokrijejo stroški, oziroma ostane čisti prebitok za tekmovalni sklad, ki naj krije velike žrtve, ki jih nosi slovensko Sokolstvo za svojo reprezentančno vrsto.

Slavno občinstvo opozarjamo na predprodažo vstopnic, ki se dobe pri gospe Bičkovi v Narodnem domu. Cene: lože po 15 K, vstopnina v lože 60 vin. Stojlišča v priliki in na galeriji po 60 vin., sedeži v priliki od I.—IV. vrste po 250 K, od V.—VIII. vrste po 2 K, od IX.—XV. vrste po

150 K, sedeži na galeriji po 150 K. — Začetek točno ob 9 zvečer.

Bodimo odkritosrčni! Prejeli smo: V Trstu je neka mala skupina ljudi, ki bi hoteli zopet oživiti nekdanjo takolimenovano patrijotično stranko. Mala skupina, pravim; a stem ne mislim na Slovence, ki svojega patrijotizma ne nosijo v javnost, ker so se prepričali, da je za nas bolj zdravo, da ne hodimo v ogenj po kostanj za druge.

Ti drugi pa so ravno ona mala skupina, o kateri govorim zgoraj. Patrijotična stranka v Trstu obstoji iz največ par stotin mladeničev, ki so po ogromni večini sinovi slovanskih starišev in pa iz nekoliko c. kr. uradnikov, ki imajo zopet svoje posebno društvo.

Lahov, pravih Lahov, je zelo malo v teh „patrijotičnih združenjih“. Nekaj Slovencev je torej, ki delajo štafazo laškimi „patrijotičnim“ društvom in to je žalostno. Žalostno pa je tem bolj, ker so tržaški laški „patrijotje“ še vedno na stališču, na katerem so bili pred 20 in več leti.

Oni hočejo biti avstrijski patrijotje in recimo, da so. Ker pa ne najdejo zaslonbe pri Lahih — lovijo slovensko mladino, ki naj jim na laški podlagi pomnožuje njih redke vrste.

Dokler smo mi nastopali javno, so se laški patrijotje bahali, češ, glejte koliko nas je — ali nikdar niso hoteli priznati, da je bila masa, ki je nastopala — slovenska! Potajevali so celo naša društva! Tako je bilo in tako je še. Med člani „patrijotov“ so še ljudje, ki na javnih zborovanjih govorijo o — ščavih! Neki mladenič z dežele je na nekem takim zborovanju imenoval celo sam sebe ščava! Ker ni nikdo reagiral, je to znak, da se gospoda patrijotje napram nam in naši narodnosti prav nič ne razlikuje.

Na svojih javnih sestankih ne dovoljujejo Slovincem govoriti v slovenskem materinem jeziku, in to z izgovorom, da so oni, Lah, v večini!

Sedaj ustanavljajo streiske bataljone, ki naj bodo desna roka veteranskim društvom, ki jih zgoraj nisem omenjal, ki pa so jim udje po 95% — Slovenci!

Pri teh društvih kraljujeta bolj nemščina in laščina — Slovenci so le za privesek. Mi bi se ne dotikali teh „bataljonov“, ker se pa pri nabiranju članov zabavlja in hujša proti našim sokolskim društvom, bomo prisiljeni tudi mi govoriti jasno in odločno in hočemo to tudi storiti. Slovenci, kakor rečeno, ne škilimo preko nobene meje. Nam ni treba šele ustanavljati „patrijotičnih“ društev — Lahom in Nemcem pa ne bomo delali štafaze! Toliko za danes na znanje la v ravnanje.

Iz Sv. Ivana. V nedeljo priredi tukajšnja podružnica CMD dramo Fr. Ksaverja Meška „Mat“. Igra, ki jo preveva najčistejši rodoljubni duh, je velika pesem ljubezni do domovine. Nadejamo se, od strani p. n. občinstva posebno domačinov, da posreduje predstavo v največjem številu, da se uresniči besede pisatelja, ki nam piše „Dal Bog, da bi imela igra najlepši moralni in materialni uspeh!“

Zahvala „Kola“. Na naslov gosp. dr. Otokarja Rybára je prispelo sledeče zahvalno pismo hrvatskega pevskega društva „Kola“ iz Zagreba, ki ga priločujemo v slovenskem prevodu:

Zagreb, dne 22. novembra 1913.

Upravni odbor hrv. pev. društva „Kola“ v Zagrebu ne zmore dovolj besedi, da bi se v svojem kakor tudi v imenu svojega ženskega in moškega zbora zahvalili Vam, celemu prirejevalnemu odboru in vsemu tržaškemu slovenskemu občinstvu na vsej bratski uslužnosti, požrtvovalnem delu in iskreni ljubezni, s katero ste nas odlikovali ob priliki našega koncerta v Trstu dne 15. t. m.

Šele sedaj, ko smo se vrnili domov in se pomirili po vtiških odobranja in odševljenja, čutimo, koliko dobrot ste nam storili. Ravno tako se čutimo srečne vsled Vaših izjav, da smo tudi mi s svojim priložnim podprli Vas v Vašem boju z ljutim sovražnikom. To je posebno dobro delo našim srcem, na to smo zelo ponosni.

Prosimo Vašo Velemožnost, da sporočite posebno našo zahvalo tržaškim slovanskim društvom, katerih zastopniki so sodelovali v prirejevalnem odboru in veliko doprinesli s svojim požrtvovalnim delom k uspehu našega poseta.

Najsrčneje se zahvaljujemo bratskim pevskim in kulturnim društvom Trsta in okolice, ki so nas odlikovali s srebrnim vencem, ter hrvatskima društvoma „Štrossmayerja“ in „Dalmatinskemu Skupu“ na srebrni lipovi vejici. Ta slajna in dragocena darova nam bosta v večini spomin našega lapega uspeha in iskrene ugodljivosti in tople ljubezni naših tržaških bratov napram našemu „Kolu“.

Silni vtiski in sladki spomini, ki smo jih ponesli s seboj iz Trsta v naš beli Zagreb, nam bodo v trajno pobudo za vztrajno delo s pesmijo za domovino. (Dolje na V. str.)

Pariška tekmovalna vrsta slovanskih Sokolov nastopi v soboto ob 9 zvečer v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

XXXVII. redni občni zbor pol. društva „Edinosti“.

Tajniško poročilo.

(Zvršetak).

„Namestništveni odloki“.

Kakor posamezniki Italijani, ne podpira in ščiti slovenskega delavstva v Trstu tudi občina tržaška, pač pa naseljuje italijansko delavstvo, in to še posebno iz italijanskega kraljevstva. Z velikim zadoščanjem in navdušenjem je zato pozdravilo vse domače delavstvo znanje dekretov c. kr. namestnika, princa Hohenloheja, v varstvo domačih delavskih moči. Žal je, da slavnica c. kr. vlada doslej ni še izvršila teh svojih odlokov. Vse domače delavstvo — ne le slovenske narodnosti — željno pričakuje in zahteva, da c. kr. vlada energično izvrši svoje odloke in da stopa neustrašeno po začetni poti naprej v varstvo domačih delavcev proti tujim državljanom.

Odvzetje davčnega urada magistratu.

Z enakim zadoščanjem smo sprejeli tudi odlok c. kr. vlade, da se odvzema tržaški občini pobiranje davkov. Na ta način se vsaj deloma odpravijo krivice, ki jih magistrat zagreša nasproti nam. Na mestu bi gotovo bilo, ko bi c. kr. vlada kot nadzorstvena oblast prisilila mestni magistrat, da spoštuje zakon in priznava enake pravice vsem občanom, ter ko bi se v slučaju, da bi se mestni magistrat temu upiral, poslužila najenergičnejših sredstev v dosegu tega cilja: edino tako bodo varovani legitimni interesi vseh občanov.

Šolstvo.

En uspeh imamo zabeležiti letos na tem polju: država je namreč zopet prezešla v svojo režijo daljših 5 učiteljskih moči tržaških Cirilmetodovih šol. S tem je avstrijska vlada zopet pokazala svojo polovičarstvo; kajti, če je že priznala z delnim prevzemom učnih moči v svojo režijo upravičenost pritožb tržaških Slovencev v šolskem pogledu, potem bi bila njena dolžnost, da, ali prisili občino do izpolnjevanja zakonitih predpisov, ali pa sama prevzame vse naše šolstvo v oskrbo. Ta naša zahteva po podzvajenju našega šolstva — zlasti ljudskega — postaja čim dalje tem nujnejša, ker se število učencev Ciril-Metodovih šol rapido množi, in je že sedaj jasno, da šol pri Sv. Jakobu in v Vodovodni ulici nikakor več ne zadoštuje, ter da je nujno potrebna ustanovitev novih slovenskih šol v drugih delih mesta: posebej v Škorklji cizroma Kolonji, na Hribu (pri Sv. Alojziju) ter pri Sv. Vidu.

V okolici se je glede naših ljudskih šol izpremenilo le to, da se gradi občinska šola v Gropadi. Vprašanje ljudskih šol v Rocolu in pri Sv. Magd. spodaj je ostalo še nerešeno in gotovo nas čaka pri eventualni rešitvi teh dveh vprašanj nov atentat na slovensko mladino v omejenih krajih. Sledijo svoji politiki poitalijanevanja večina mestne občine gotovo ne ustanovi v Rocolu in Sv. Magd. Sp. slovenskih šol, da ne bi poleg njih ustanovila tudi italijanskih, seveda po veliki večini za slovenske otroke. Saj je na ta način poplavila s poitalijanevanjem šolami že celo, še pred kratkim izključno slovensko spodnjo okolico in letos je italijanska liberalna večina mestnega sveta pridobila zase celo nad 30 ljudi, med njimi celo par zapeljanih in nehujškanh slovenskih kmetov, ki so podpisali prošnjo za italijansko ljudsko šolo na slovenskih Opčinah. Tako se tišči ljudje, ki se vsak dan hvalljo s tem, da so potomci najkulturnejšega naroda, poslužujejo najnekulturnejših sredstev, da oškodujejo naš narod: trgajo naši dci, kar je najdražjega, materinski jezik, iz src.

Pa kakor nismo dozdaj, ne smemo obupavati tudi z naprej, kajti v šolah je naša bodočnost! Naj še dalje občina krši naše pravice, naj vlada še nadalje zamerja svoje dolžnosti proti nam, brez njih in tudi proti njihovi volji si moramo pomagati. Kolikor večje je njih sovraštvo do nas, toliko večja mora biti naša ljubezen za našo stvar, ki naj se kaže v naši čim večji požrtvovalnosti.

Postavili smo krepak temelj svojemu ljudskemu šolstvu, k veselo napredujoči trgovski šoli smo lani ustanovili obrtno nadaljevalno šolo, in skrajni čas je, da položimo temelj humanistični in resnični srednji šoli, slovenski realni gimnaziji v Trstu, ki bo glavni vir našega izobraženega naraščaja. Naj bi prihodnji odbor razmišljal o korakih in načelih, kako bi se čimprej prišlo do udeležitve takega zaseda, čigar potreba je razvidna že iz tega, da je danes le v Trstu in okolici vsaj 500 otrok, ki bi se posvetili srednješolskemu študiju, ko bi obstajala taka narodna šola.

Šolskega zakona dežela Trst še vedno nima, čeprav sem že v lanskem poročilu poročal, da je bil predložen deželnemu zboru načrt zakona.

In tako smo ostali v pogledu naše šolske miselnosti, v kolikor je nismo z lastnimi silami in žrtvami zboljšali, skoro tam, kjer smo bili in v smrti italijanske občine in nemške vlade se bo še nadalje govorilo o

kulturnem škandalu, da tisoči slovenske dece v Trstu nimajo niti elementarnih svojih šol, razen onih, ki jih vzdržujejo župlj slovenskega trpla.

Glede na vprašanje

slovenske porote

mi je poročati le, da smo si izvojevano pravico zagotovili in utrdili, in upajmo, da se nikdar več ne posreči nasprotnikom, iztrgati nam po pravici pridobljenega iz rok. Naj bo ob tej priliki izrečena zahvala vsem tistim, ki so skozi dolga leta vodili ta plemeniti boj tako neizprosno in vztrajno, da smo slednjič morali doseči zmago. Pred več nego 10 leti je prišel s to borbo g. dr. Gregorin, nadaljevali so jo slovenski odvetniki in naše društvo si je ustanovilo poseben odsek, ki se je pečal s tem vprašanjem; temu odseku je načeloval in bil njegova duša naš podpredsednik dr. Edvard Slavik.

jugoslovansko vprašanje.

Približno leto osorej, ko smo se v enak namen, kakor danes, zbrali v tej dvorani, je zažarelo na vzhodu krvavo sonce, ki je pošiljalo v naša srca žarke strahu in sladkih upov. Žarki so žareli in se strali v velikanski plamen domovinske ljubezni, stremiljenja po zlati svobodi, junštva in požrtvovanja. Ta plamen je uničil, kar je bilo trilega, starega, krivičnega, a iz pogorišča se je dvignil nov fanek — preroben — svobodna slovenska raja na Balkanu. Nepopisno je bilo tedaj navdušenje naše: saj smo se do bro zavežali, da so zmage naših bratov tudi zmage naše, in da bi pomenila njihova propast — našo propast. Temu svojemu prepričanju smo dali javno duška na velikem, slajsko oblikanem shodu, dne 3. novembra 1912, v veliki dvorani Narodnega doma, ko smo poslali srčen pozdrav bratom na Balkanu in izjavili slovesno, da je usoda slovenskega naroda zvezana z usodo balkanskih narodov in da je edino v skupnosti jugoslovanskih interesov zagotovljena bodočnost slovenskega naroda, vsled česar se slovenski narod nikdar in pod nobenim pogojem ne bo dal odrgati od hrvatskih in srbskih bratov. In še nikdar nismo bili tako srečni, še nikoli se nismo s takim ponosom imenovali Jugoslavlani, kot v času balkanske jugoslovanske epopeje — tega historičnega dogodka, ki mu zastojni iščemo primera v zgodovini človeštva.

Nismo pa le z odkritimi simpatijami, ampak tudi z dejansko pomočjo in darežljivostjo smo spremljali junške borbe naših bratov. Saj je sam slovenski Trst nabral za jugoslovanske rdeče križe v času 2 mesecev do K 50 000 —! Ob priliki lanskega občinskega zbora je naš dr. posl. g. dr. O. Rytar dejal: „Ako je Avstrija sama krščanska država, potem ne sme biti dvoma, da se mora v balkanski vojni postaviti na stran krščanskih balkanskih držav proti političnemu sovražniku krščanske kulture!“

Na njegov predlog je bila tudi sprejeta resolucija, v kateri je rečeno:

„Pričakujemo od odločujočih faktorjev v naši monarhiji, da v nobenem slučaju ne bodo oteževali borbe, ki jo v svrhu osvoboditve krščanskih narodov iz turškega robstva zapriče svobodne jugoslovanske države proti več nego petstoletnemu sovražniku, temveč da bodo to borbo podprali vsaj s svojimi simpatijami, sledé starodavne tradicije avstrijskih vladarjev, ki so se skozi stoletja borili za zmago krščanske kulture nad azijskim barbarstvom.“

Pa kako smo se motili, ko smo pričakovali, da bodo odgovorni štaltelji naše države ne le upoštevali, da je naša država po večini slovanska, in da je torej edino le slovanska politika naše države na mestu, temveč vsaj, da izprevidijo, kateri so pravi gospodarski interesi naše monarhije in da bodo že iz tega vzroka nasproti na novo prerobenju in povečanju jugoslovanskim državam gojili prijazne odnose, da si naše država ohrani vsaj svoje gospodarske interese na Balkanu. Toda mišlja do Slovenstva je pri odgovornih faktorjih naše države močnejša kot pa volja obrambe državnih interesov. In tako je naša država, ki nima niti srstev za ustanovitev potrebnih ljudskih šol slovenskemu narodu, z ogromnimi žrtvami ustanovila Abanjo in tako priznala oravico do neodvisnosti naroda, ki je ni sam iskal, dočim trpi, da se pri nas gaži zakonito zagotovljena pravica, tepta naša narodna svoboda.

Ži se je po dovršeni prvi balkanski vojni posrečilo tujemu vplivu zarediti med jugoslovanskimi državami črta nesloge, ki je uničila mnogo s krvjo doseženih uspehov. Vendar je komu zmagala tudi tu pravica junškega Jugoslovanstva, stopajočega na dan z elementarno silo, ki hoče premagati vse zaprke, ki se mu stavijo v bran. In, če sem lani svoje tajniško poročilo končal z besedami: „Jaz verujem v bodočnost Slovenstva in Jugoslovanstva,“ hočem tu konstatirati, da je že po enem letu dokazano, da je bilo tedaj to upanje upravičeno, in da nisem bil kriv prerok usodi Jugoslovanstva. Prepričan sem, da je bodočnost naša. V to pomozi bog in sreča junška!

Velikanska zaloga pohištva in tapetarij

Paolo Gastwirth, Trst

ulica Stadlon št. 6 (hiša gledališča Fenice).

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi glede cen kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor. - Telef. 22-85

Dr. PEČNIK

(Dr. PETSCHNIGO)

TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.

Zdravniki za notranje (splošne) bolezni. 8—9 in 2—3 in špecialist za kožne in vodne (spolne) bolezni: 11½—1 in 7—7½.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel dobroznano

trgovino jestvin

Antonija Mihelič

v Trstu, ul. Rojan št. 8

FRAN SLUGA.

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974.

špediter

Via Economio št. 10.

Prevozno podjetje

Sprejema razcarinjanje vsakega koli blaga iz tujine, dostavlja na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEVOV.

NAJUGODNEJŠE CENE.

Zastopstvo tržke „Cement“

TOVARNA cementa „Portland“ v Spiljetu.

PRODAJA NA DROBNO.

CENE BREZ KONKURENCE.

Na vse prijatelje

dobre kave!

Ste pokusili kavo z kavinim pridelkom: Franck? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvrtek. — Franck: iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

IVO KROŠEL, Trst, ul. delle Poste 5.

(naslednik M. SALARINI)

„Alla città di Londra“

Velika zaloga izgotovljenih oblek

navadne in najfinejše, za gospode in dečke. Zimske obleke, površniki in suknje. Moja avtorizovana lastna krojevnica izvršuje eleganten in moderen kroj po nizkih cenah.

Kje dobite

najfinejši medicinalni konjak, rum za čaj, šampanjec, Malago, Vermouth, Marsala, pristni kranjski brinjevec, slivovec; dalje Altvater, Vlahov, Maraschino, Fernet Branca in poleg tega še najboljše grenčice, kakor Campari-jevo, Pe-linkovac, FLORIJAŃ, kakor tudi vse druge raznovrstne likerje, katere so

najboljše pijače?

Edino le pri

Antonu Turku

Trst, ulica Carlo Ghega št. 10 (vokal ulice C. Ritmeyer)

kjer poleg navedenih in še drugih pijač

dobite tudi razne brezalkoholne pijače

kakor so: Mareličar, Jagodnik, Limet, Hrušovec in Jabolčnik, popolnoma brez alkohola in po najnižjih cenah, in sicer po 48 stot liter. Na željo je dobiti tudi na debelo.

Edina zaloga: DALMATINSKEGA TROPINOVCA. Razpošilja proti poštnini tudi na dom, in sicer v Trstu franco, a na deželo po poštnem povzetju.

NAJBOLJA PIJAČA GRENČICA

Florijan

NAJBOLJA PIJAČA GRENČICA

NAJFINEJŠI: DALMATINSKI

Tropinovec

LITER - KRON 1.60 - LITER

Umetno - fotografski atelje
Trst, ulica Rivo št. 42 (pritličje) -- pri Sv. Jakobu -- (pritličje)

Izvršuje vso fotografsko delo, kakor tudi razgled, posnetke, no-
tranost lokala, porcelanske ploče
za visokovredno spomenike itd. itd.

**Posebnost: Poveča-
nje vsake fotografije**

Radi udobnosti gosp. naročnikov
sprejema naročila in jih izvršuje na
domu, eventualno tudi zunaj mesta

Alojzij Boik
Trst ul. Belvedere 3, Tel. 342 R.VIII.

Trgovina delikates,
kolonijalnega blaga in jestvin vseh
vrst. — Blago vedno sveže in prve
vrste. — Razpošilja se tudi po pošti
in dostavlja na dom.

MICHELE ZEPPAR Trst, ulica San Giovanni 6 in 2
TELEFON števil 11-85
Podružnica v Zadru.

Zaloga
majoličnih peči in
štedilnikov (Sparherd)
lastnega izdelka.

Edino zastop. tovarne
majoličnih peči: Carl
Mayer's Söhne, Biansko

Izbera plošč
za stene kakor tudi
za štedilnike,
majolice, peči izdelane za
trajen ogenj, uporabljive
tudi na plin. 372

PODPIRAJTE CM DRUŽBO!

Leopold Kuret - Trst
ulica dell'Istria št. 98 (Sv. Mar.
Magd. zgornja) priporoča
svojo trgovino jestvin in ko-
lonijalnega blaga.

Postrežba točna. Cene zmerno.

DOBRO VINO belo in črno
Pristnost se jamči. - ANTON SINKOVIČ
Koper - Via Combi št. 698 - Koper.

Zdravljenje krvi!
Čaj „Tisočeri evet“ (Millefort)
Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem,
če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju
in hemoroidam. — Jeden omot za zdravljenje stane
1 K ter se dobiva v odlikovani lekarni

PRAXMARER - „AI DUE MORI“
Trst (mestna hiša) — Telef. 377.
Poštne pošiljke se izvedejo takoj in franco ako
se dopolnjeno k-10.

DELNIŠKA DRUŽBA GREINITZ

CORSO 18 - TRST - CORSO 18

ZADNJE NOVOSTI

PEČI

vseh sistemov

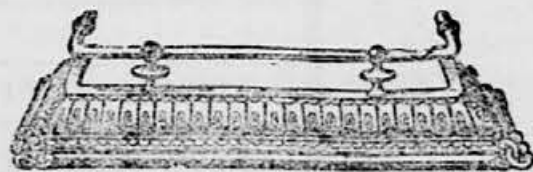
za kurjavo s plinom, ogljem in drugim kurilom

Razven tega bogat izbor

VSEH PRITIKLIN ZA PEČI

po najnižjih cenah.

Slavno občinstvo se prosi, da obišče in pregleda naše **VELIKO SKLADIŠČE**
PEČI, ne da bi bilo obvezano kaj kupiti.

Bodi blagoslovljeno naše skupno delo kot sigurni korak k boljši bodočnosti in kot večno poročilo ljubnosti, sloge in bratstva Slovencev, Srbov in Hrvatov v boju za skupne ideale in svete pravice, ter v čast in slavo vsemogočnega Slovstva!

Z izrazom posebnega spoštovanja pošiljamo vsem dragim bratom prisrčen hrvaški pozdrav in ostajamo Vam trajno hvaležni.

Za hrv. pev. društvo „Kolo“ v Zagrebu:
Dr. Ante Javand l. r. Prof. Iv. Grünwald
podpredsednik tajnik.

Tržaška podružnica „Slov. planinskega društva“ naznanja svojim članom, da izdaja tudi letos posebne izkaznice za znižane povratne vozne listke iz Trsta in Opčine do Podbrda, Boh. Bistrice, Bleda, Jesenic, Kranjskegore, Trbiža, Beljaka, Celovca in Svetnevasi.

S to posebno (ne društveno) izkaznico se kupi v pisarni deželne zveze za promet tujcev v Trstu, ul. della Borsa št. 2, priložiti, vzorni listek za gorl omenjene proge in to katerikoli bodi dan, nastopa pa se voznika z njim le ob nedeljah in praznikih ali dan prej. Za povrat pa je veljaven vsak vozni listek 5 dni. Istotako se sme z njim tja in nazaj voznika enkrat prekiniti. Voz se lahko z vsakim osebnim vlakom in tudi z brzovlakom proti majhnemu doplačilu pri postajni blagajni.

Člani dobe te izkaznice, ki so veljavne do 1. majnika l. 1914., pri podr. odboru brezplačno, poslani je treba samo fotografijo na naslov: Miroslav Pretner, Trst, ul. Fontana 10, II.

Tržaški občinski svet ima sejo v petek, dne 28. t. m., ob 7-30 zvečer s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika 8. in 9. seje. 2. Predlog, da se vzamejo v najem vodne naprave ob Timavi. 3. Predlog šolskega odseka zaradi dogovora z državno šolsko upravo v zadevi sedeža državne obrtne šole. 4. Predlog občinskega odbora za odobritev prekoračenja proračuna pri zgradbi novega krila pri šolskem posloplju na Istrski cesti. 5. Predlog občinskega odbora v zadevi izpremembe potrebščin v poglavju „vodovodi, ceste in izprehajališča“. 6. Predlog obč. odbora v zadevi sistemiziranja mesta pokopališnega vratarja pri Sv. Ani. 7. Predlog obč. odbora v zadevi prošnje Društva za javna kopališča za podporo. 8. Volitev rediteljskega odbora za ljudsko vseučilišče.

Preklic znižanja nakladalnega roka. Prejeli smo od ravnateljstva državnih železnic: Pozivno na svoječasni razglas, s katerim se je znižal z veljavnostjo od 20. oktobra 1913 do preklica na vseh progah c. kr. državnih železnic, izvedeni dalmatinske proge in tržaška odpravnost, po tarifi nakladalni rok za blago, ki se pošilja v odprtih vozeh kot vozna naklada in sicer: mineralno ogelje, koks, repa, pesa, pesni odrezki, krompir, rude, neobdelano kamenje, apnenici, gramoz, pesek, opaka in drva na šest dnevni ur, se razveljavlja vsled odloka c. kr. železniškega ministrstva od 11. novembra t. l. št. 42. 174/16a gornja odredba glede sledečega blaga: repa, pesa, pesni odrezki, krompir, rude, neobdelano kamenje, apnenici, gramoz, pesek, opaka in drva s 15. novembrom 1913 in ostane torej do preklica v veljavi le glede mineralnega ogelja in koks. To delno razveljavljanje velja tudi za dovlačne železnice.

Proganjanja. Dosedaj so naše okoliščinke mogle na Ponterosso prodajati svoje pridejke, četudi niso imele posebnega določene prostora. Včeraj pa je prišel mesni pandur k tem prodajalkam in jim je — ne da bi bil znil besedice — enostavno blago odvzel in odnesel v kiosk. — Uboge ženske, ki so bile vse iz sebe, so mu sledile v pisarno. Mito so ga prosile, naj jim vrne blago, ker so velike reve in morajo preskrbeti kruha svojim otročičem. Bezsrčni pandur pa je odgovoril: „Mari imate samo ve otroke?“ — In je dodal surovocinčno nekaj besed, ki jih tu ne moremo ponoviti, ker nam zabranjuje to čut pristojnosti!

Po dolgih prošnjah — trikrat so bile v pisarni — jim je vendar vrnil blago, ali zagrozil jim, da jih odslej noče videti več na trgu! In na vprašanje do strajnosti presrašenih žensk, kje pa da naj prodajajo, je odgovoril istim zbrezcutnim cinizmom: Kaj to mene briga?!

Gospoda nočejo torej prenehati se svojim divljanjem proti našemu ubogemu ljudstvu. Ali nič ne čutilo sramotnosti takega divljanja le iz narodnega fanatizma in politične zagriženosti proti siromašnim ženskam, ki jim gotovo niso še na nobeni volitvi mešale računov in ki jih tarejo druge skrbi, nego da bi hoteli rušiti tisto njih slavno italijanstvo! Če je to italijanstvo že pred temi revami v nevarnosti, potem pa je že — na psu!

To divjanje pa se nam kaže v tem grši luči, ker je na koncu konca tudi na škodo vsemu nebogatemu mestu prebivalstvu, ker gre za tem, da uniči vsako konkurenco in naveže prebivalstvo le na

malo število tistih privilegiranih prekupčev. A kaj je tisti gospodi do bede revnejših slojev? Saj oni je ne trpe, a na vse druge življajo svojo lepo — pesem o italijanstvu! Ali res ni nobene gorjače, ki bi naglala z naših trgov te barantače z — „italijanstvom“?

Davčni urad ostane magistratu? Snočnji „Indipendente“ je objavil vest, da se je vlada premislila v zadevi davčnega urada in ga ne odvzame magistratu, češ da se je letni vzdrževalni stroški, ki bi znašali okrog 200 000 K, zde previsoki. Ker nam dosedaj še ni bilo mogoče dognati, ali odgovarja ta vest resnici ali ne, jo beležimo brez vsake pripombe.

Tržaška mala kronika.

Trst, 25. novembra.

Zrel ptiček. Marsikaterikrat se je že prigodilo, da je poletel iz Trsta tja preko italijanske meje kak prevejan pridanič, ki so mu postala tržaška tla prevročna, in tam doli, kjer z največjim veseljem sprejemajo vsakogar, ki zua pošteno kričati proti Avstriji, avstrijski vladi itd. ter se izdajati za žrtve krvoločnih avstrijskih oblasti, ki bi menda vsakega Italijana najraje utopile v žilci vode. In čim bolj kriči taka „žrtve“, čim bolj zna lagati, tem bolj mu zaupajo, tem bolj skrbje zanj, tem bolje se mu godi.

Tako je znal potegniti ljudi v Italijo tudi neki Ivan Martelanc, star 39 let, rodom iz Barkovlj. Ta prefriganec je odšel v Italijo in se je izdajal za avstrijskega železničarja, strahovitega sovražnika Avstrije, ki ga zasleduje avstrijska policija, njega in njegovo družino, na naravnost neverjetno krut način. Pripovedoval je povsod, kamor je prišel, da je predsedoval nekemu voharskemu železničarskemu shodu, na katerem so zborovalci protestirali proti znanim namestništvem odlokom. — Zaradi tega shoda je bil potem kar čez noč odpuščen iz železniške službe, uvedli so proti njemu nato kazensko preiskavo in le z največjo težavo je pobegnil čez mejo, sicer bi ga bili vtekli v preiskovalni zapor. Z eno besedo, pravi politični mučenik. Tako je pripovedoval, in verjeli so mu.

Prišel je tudi v Novaro, kjer pa mu sreča ni bila več mila, oziroma je bila varnostna oblast tamka nekoliko pametnejša, kakor pa drugje. Aretiral so ga, ker se jim je zdelo njegovo ponašanje le nekoliko sumljivo. Seveda je tudi pred tamošnjimi oblastmi pripovedoval svojo storilo, kako so ga preganjali v Avstriji. Da se pa prebrčalo, ali je pa tudi vse res, kar pripoveduje, so se obrnili na tržaško policijo, ki pa je podala italijanskim oblastim tako poročilo za svojo „nedolžno žrtve“, da bodo v Italiji prav res lahko veselili svojega varovanja.

Kakor že rečeno, je ta Ivan Martelanc rojen v Barkovljah, star 39 let in samec, ne pa oženjen in družinski oče, kakor je pripovedoval v Italiji. Kakor pripovedujejo

25.000 000 — izposojilo kralj. glavnega mesta Praga. Kr. glavno mesto Praga si izposodi v različne svrhe znesek od K 25.000.000 —, za katerega izda potom posebnega bančnega konsorcija

5%, zadolžnice.

Opozarjamo cenjeno občinstvo na podrobnji propekt in subskripcijske pogoje, ki se nahajajo na VI. strani naše včerajšnje številke. Subskripcijske prijave sprejema v Trstu podružnica Živnostenske banke, ul. Nuova št. 29 in sicer od 26. t. m. do 2. decembra t. l.

Dober tek

Je in ostane glavna reč. Kdor ne čuti volje do jedi, naj rabi „Emulzijo Scott“, katera je že več desetletij izborna kreplilo, ki pospešuje tek. Nasprotno od navadnega ribjega jetnega olja je „Emulzija Scott“ jako okusna in lahko prebavna, tako, da ne dela težkoč nikomur. „Emulzija Scott“ krepiča organizem in vzbuja istočasno naravno potrebo hrane, vsled česar zadobijo tudi navadne jedi izborni okus. „Emulzija Scott“ iz ribjega jetnega olja donša neizmerne koristi, toliko otrokom kolikor odraslim. Ista je sestavljena iz uspešnih snovi ter se lahko zauživa poleti in pozimi.

Cena originalni steklenici, ki se dobiva v vseh lekarnah K 250. Ako se pošlje 50 vinarjev v znakmah trdki „Scott & Bowne G. m. b. H.“, Dunaj III., ter se ob tej priliki sklicuje na te oglase, pošljemo potom ene lekarne, in sicer samo enkrat, steklenico emulzije „Scott“ za poskušnjo. (11)

„Kufeke“: Redilno, lahko prebavno kreplilo za zdrave, slabotne in prebolevalne vsake starosti. Da se pripraviti na razne načine. Zahtevajte v lekarnah, mirodilnicah ali pa naravnost pri trdki R. KUFKE, Dunaj III. kuhinjsko knjigo „Kufeke“, ki vsebuje 107 receptov. V nobeni družini naj ne manjka.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MASCANTON - TRSE

Mnenje gospoda dra. J. V. Drozda na Dunaju

c. kr. primarija in učitelja medicine za notranje bolezni itd. itd.

Gosp. J. SERRAVALLO Trst.

Potrujem z veseljem, da sem rabl večkrat Vaše **ŽELEZNATO KINA - VINO SERRAVALLO** (Vino di China Ferruginoso Serravallo) toliko v svoji kliniki, kolikor prlvatno z izvrstnim uspehom. Ta izdelek so jemali vsi oni, katerim je manjkalo pravega teka in uspeh se je seveda tuč pokazal takoj.

DUNAJ, 30. maja 1907.

Dr. J. V. DROZDA.

Ul. Cavana 15, nasproti škofijske palače prostovoljna likvidacija

vseh steklenin in porcelane, ki se nahajajo v salogi. Izbera namiznih service ter za kavarno in umivalnike. Interesantno za gostilničarje, krčmarje in kavarnarje.

Kozarci za pivo
1/2-lit. po 30 vin.
1/4-lit. „ 18 „
vinski kozarci po
9 vinarjev,
elegantni stekleni
krozniki po 9 vin.

Jakob Hirsch ulica Cavana št. 15
nasproti škofijske palače

**Angleške zimске suknje
in dežni plašči
v specijelni predajalni
rokavic**

W. Neumann

TRST - CORSO 13 - TRST

KUPUJTE NARODNI KOLEK!

Tovarna glasovirjev

H. BREMITZ

Via Tor San Piero 2 Belvedere, Tel. 17-84

Je edina, ki more konkurirati v cenah z drugimi trdki, ker se nahaja izven drugega središča mesta na obširnih in lepih prostorih.

„Slavija“

Uza). zavarov. banka v Pragi

Rezervni fond K 63.432.101-92.

Izplačane odškodnine in kapitalije Kron 129.965.304-25.

Dividend se je doslej izpl. 2.899.795-26.

Po velikosti druga vzajemna zavarov. naše države z vseskozi slov.-narodno upravo.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavar. na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Zavaruje poslojpa in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Zavaruje tudi proti vlomom.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Glavni zastopnik v Trstu

V. CEGNAR, ulica Caserma 12,

TELEFON št. 2147.

NOVA PRODAJALNA ZGOTOVLJENIH ŽENSKIH OBLEK

MARCO CONFORTI

TRST — ULICA CAMPANILE ŠT. 21

NAJVEČJA IZBERA ZGOTOVLJENEGA ŽENSKEGA PERILA

po najzmernejših cenah.

Plašči zadnja novost . . . od K 18-- do 48	Bluze zadnje novosti . . . od K 2-- do 35
Jopiči „ „ . . . „ K 22-- do 35	Spod. krila vsake vrste . . . „ K 3-- do 22
Obleke „ „ . . . „ K 20-- do 89	Vestalje (novost) . . . „ K 7-- do 35
Krila „ „ . . . „ K 7-- do 30	Srajce (čipkan chiffon) . . . „ K 1-50 do 5

Prosi se, da vsakdo ogleda razstavo, ne da je primoran kupiti.

Trgovci, peki! Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, se dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Narodnjaki, naročite pri domači trgovci, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. - Priporočam od včas J. J. SUBAN, Trst, C. Vassari 22.

Barkovljani, je ta Ivan Martelanc, ki je zadnji svoje rodbine in popolnoma nič v sorodu z znano ugledno narodno barkovljansko Martelančevno rodbino, izučen strojnik, ki bi bil lahko najboljši delavec, a je bil pokvarjen že od mladosti. Sedaj se že kakih dvajset let kladi po svetu, v večnem boju s policijo, orožništvom in sodiščem. Kakor je tržaška policija uradno dognala, je bil zaradi tatvine obsojen nič manj nego 20krat in to v Trstu, Postojni, Gorici, Gradcu in Glogovnici. Prav tako pa tudi na Francoskem, v Italiji in Švici. V Trst je prihajal sicer, a večinoma le po odgonu in je bil tu tri leta pod posebnim policijskim nadzorom, kar k že, da je res večak v svojem poslu. Bil ni nikdar železničar in tudi oženjen ni bil nikoli. Iz Francoskega in Švice je izgnan.

Dne 4. majnika t. l. je prišel zopet v Trst in je bil aretiran tu. Prišel pa je iz Italije in je prinesel s seboj znesek denarja v avstrijskih in laških bankovcih in pa razne dragocenosti, kar je vse skupaj najbrž kje pokradel. Ker se pa po treh mesecih ni nihče zglasil, da mu je bilo ukradeno, kar so našli pri Martelancu, so ga izpustili, nakar je zopet „odpotoval“ v Italijo. V Novari so se gotovo zelo razveselili, ko so prejeli tako lepo poročilo o svojem ljubem „neodreščenju“.

Velike tatvine pri Avstrijskem Lloyd. — Že dalje časa sem so se razne avstrijske tvrdke pritoževale pri Lloyd, da so bile razne njihove pošiljke odprte in da je manjkalo blago. Te pritožbe so prihajale vedno bolj pogostoma, a vzlic največji pažnji so tatovi brez prenehanja nadaljevali s svojim delom, ne da bi jim mogli priti na sled. Pred par dnevi pa je spazil ključar Mihael Bajt, da so nalagali na Lloydov parnik „Helouan“ velik zaboj za strežnike na tem parniku, nekega Armanda Premovitz. To je pobudilo v ključarju sum in naznanil je stvar svojim pristojnikom na Lloyd. — Polizvedovanje je prevzel nato policijski kontrolni inspektor Titr, ki je dognal, da je bilo v Lloydovem hangarju, v spedičskem oddelku v stari prosti luki odprtih več pošiljatev. Nekaj zabojev je bilo celo popolnoma izpraznjenih.

Zaboj, ki so ga naložili na „Helouan“ so seveda zaplenili in so našli v njem same zimske suknje, vredne okrog 1000 K. Ukradene so bile v imenovanem hangarju. Strežnik Premovitz je bil aretiran. Končno se je dognalo, da sta bila glavna tatova skladiščnika v imenovanem hangarju, 48 letni Rihard Bidoli, stanujoč v ul. Eremo št. 4, in Gvidon Gasparo, star 40 let, stanujoč v ul. Lavatova št. 3. — Aretiran je bil potem tudi 46letni težak Anton Sorn, ki je bil poleg Premovitz glavni pomagalec.

Bidoli je imel v najem sobo v ulici Enea Silvio Piccolomini, kamor so spravljali ukradeno blago. Ko so prišli preiskavat, so našli v tej sobi velik kovčeg, poln ukradenih stvari. Kolikor se je moglo dognati doslej, so tatovi napravili Lloyd škodo več tisoč kron. Policija še nadaljuje preiskavo.

Motorno kolo, ki so ga ukradli nekemu Mariju Milcu izpred gostilne „Nova York“ v ul. Valdivio, se je našlo. Dva policijska agenta sta namreč videla dva možakarja, ki sta vlekla že demontirano kolo od neke žganjarne v Starem mestu na Belveder v ještrvinsko trgovino nekega Žerjale, ki je znan kot tatinski prikrivalec. Tatova in Žerjal so bili aretirani.

Nesreča na ladji. Sinoči ob tridesetih na 11 je 32letni Adolf Duben, ki je do tedaj razkladal premog na parniku „Erodade“, ki je zasidran ob pomolu O, hotel oditi domov. Nesreča pa je hotela, da je padel s krova v skladišče in si je razbil črepijo. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je pa ob 3 zjutraj izdihnil.

Poizkušeni samoumor. V ulici Madonina št. 11 stanujoča Angela Salz je danes dopoldne izpila v samomorilnem namenu nekoliko octove kiseline. Vzrok so bile rodbinske neveščnosti. Ko je njen mož opazil, kaj je storila, jo je odpeljal v bolnišnico, kjer so jej izprali želodec.

Loterijske številke, izžrebase dne 26. novembra:

Gradec	39	16	84	51	28
Brno	30	76	26	77	40
Inomost	21	51	14	59	62

Slovensko gledališče v Trstu.

V nedeljo popoldne ob 3:30 poslednjikrat v letošnji sezoni, krasna Audranova opereta

„PUNČKA“

Ta opereta je ena najboljših glasbenih del in je vedno ugajala. Ker je snov zelo razumljiva in smešna, je primerna tudi za otroke.

Zvečer pride zopet na vrsto literarno delo, polno globine in dramatične sile. Herman Suderman, ki je že z znano dramo „Čast“ dosegel na našem odru popolni uspeh, se javlja s svojim drugim delom. Uprižori se njegov slajni igrokaz

„SREČA V ZATIŠJU“.

Dejanje, ki je polno „razpoloženja“, se vrši v učiteljskih krogih in je že po svoji snovi silno zanimivo.

Predstava je v abonementu.

Vstopnice in sedeži so v razprodaji pri dnevnih gledališki blagajni v „Narodnem domu“ (glavni vhod).

Društvene vesti.

Veselični odsek Sokola v Trstu ima danes zvečer ob devetih v zgornjih prostorih kavarne Balkan svojo sejo, h kateri vabi tudi vse one člane, ki žele sodelovati.

Opozorjamo svetoivanske rodoljube, posebno člane narodnih društev obolega spola, da se vrši nocoj, v četrtek, ob 8, v svetoivanskem Narodnem domu važen pogovor.

Zavod sv. Nikolaja ima jutri, v petek, ob 4:30 pop., svojo odborovo sejo. Vabljeni so vse odbornice, ker je treba rešiti nekaj važnih točk.

Nar. delavska organizacija.

Skupina postiljonov NDO sklicuje za danes, četrtek, točno ob 9 zvečer društveni shod v „Kons. društvu“ v Rojnu. Dnevni red: 1. Naša intervencija in odgovor gosp. Olenca, 2. Slučajnosti. Govori tov. dr. S. S. i. c. Postiljoni, potrebno je, da se tega shoda vsi udeležite.

Govorniška šola. Ker letošnje leto mislimo zopet otvoriti govorniško šolo, prosimo vse one, ki imajo misel in veselje do govorništva, da se prikladi v našem uradu, ul. sv. Frančiška št. 2, vsak dan od 10 do 12 dopoldne in od 4 do 8 zvečer. Kadar bo zadostno število prijavljenih, pričnemo s poukom.

Godbeni odsek NDO. Za godbeni odsek se darovali: podružnica NDO v Aldovščini K 80—, deželni odbor NDO K 30—, skupina uslužbencev c. kr. javnih skladišč K 15—, nabiralna pola tov. Trampuša K 1260, H. Šubelj K 5— in Peter Mihelič K 5—.

DAROVİ.

— V spomin obletnice pokojnega Frana Kalitra, je darovala gospa Ivana pl. Vida-Kaliter 50 K za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metod. — Savoljub Rojc za isto podružnico K 4—. Obe svoti hrani uprava lista.

— Fran Godina daruje podružnici CMD na Vrdeci 1 K za podarovanje „Humorističke Listy“.

— Darovi za podružnico CMD pri Sv. Jakobu v Trstu: V nabiralnikih se je našlo za september 1913 in sicer v gostilnah: „Delavsko konsumno društvo“ pri Sv. Jakobu K 1260, „Jadrani“ K 370, Fran Štrancar K —, Fran Tomažič K —. Nabiralnik v otroškem vrtcu K —74.

Nadalje so darovali: M. Švab nabral na svatbi gosp. Antona in Uršule Kaučnik K 1120.

— Za Božičnico so nadalje darovali na polo ge. Bliskove: po K 1—: Pirnat, Vovk, Fr. Peček, Roza Janežič, N. N. Porenta, Fr. Fabus, Val. Vatovec, Ig. Godina, Podkrajšek, Jos. Muha, Prelec, Nemec, Anton Trtnik, M. Švab, Viško Duplančič, Silpe Ružič, Ante Dvorjak, nečistilivo, Josip Bulič, Mate Ferič, Peter Ferič, Ant. Cibic, Kralj, Mitrovič; po K 2—: N. N., Gust. Premrov, Polc, Fr. Malis krojač, Malalan; Mara Urankar K 3—, Leskovec K 120, Alojzija Frala 60 vin., Fr. Verbič 50 vin., N. N. 20 vin., Ant. Smodej 40 vin., I. 40 vin.; po K 5—: Blecha, A. Lokar. — Ga. Marija Tereli eno jopico za deklice, ga. Ana Turk 3 mantilje, 2 obleki in kapo, g. Rojc eno dečko obleko in havelok.

— Za obede našim malčkom v rojanskem Družbinem vrtcu so darovali: družina Mikelič K 5— v spomnu na žalostno obletnico; Spitzer Iv. K 1— in Lavrenčič nabral 80 vin.; iz nabiralnika v rojanskem „Konsumnem društvu“ K 16—; istotam nabral Banel K 8—. Iskrena hvala vsem darovalcem! — Blizu se zopet vsakoletna božičnica. Kako radi bi razveselili našo milo deco z bogatimi in koristnimi darili! A takda stanejo mnogo denarja! Starši in prijatelji milo naše dece: kadar potika kakšna naših poživovalnih gospic na vaša vrata, odprite jim dobrohotno in ne odslavite nobene brez daru! Iz srca vam bodo hvaležni naši malčki. Prosimo torej!

— Za bolnega Škerla K 2-10 poslal Ivan Sanci v Lok pri Črnomkalu. Denar hrani uprava in prosimo še nadaljnjih prispevkov.

Vesti iz Goriške.

Volitev v cestni odbor za goriški okraj, ki se je vršila v ponedeljek, dne 24. t. m. in o kateri smo že poročali, je imela sledeči izid. — Upravičenih volilcev županov in podžupanov je skupaj 151. Od teh se je udeležilo prve volitve 142, o čem volitve pa 128. Samo 9 upravičencev se torej volitve ni udeležilo. Pri prvi volitvi so dobili kandidatje narodne samostojne stranke in sicer:

1) Kofol Leopold, podžupan v Čepovanu, 88. 2) Furlani Franc, deželni poslanec iz Prvačine, 74. 3) Šeunig Ivan, župan v Biljah, 74. 4) Jančič Mihael, podžupan v

Snežatnem, 72. 5) Klančič Anton, župan v Podgori, 73. starosturjar Lutman Andrej, župan v St. Andrežu, 78. novosturjar Oblubek Franc, župan v Konjskem, 72 glasov.

Za namestnika je bil izvoljen pri prvi volitvi Ivan Koglot, župan v Vrtojbi, z 72 glasovi.

Pri ožji volitvi sta bila izvoljena zopet kandidata narodne samostojne stranke (6), Špacapan Franc iz Ozeljana s 77 glasovi in (7) Pavlič Josip, podžupan v Mirnu. Za namestnika sta bila izvoljena pri ožji volitvi Vuga Josip, župan v Solkanu, z 69 glasovi in Žimond Anton, podžupan na Vegerskem, s 66 glasovi. Namestnika ima vsaka stranka enega. Za največjega davkoplačevalca je bil proglašen g. Rudolf grf Corozini-Cromberg iz St. Petra. Volitev je trajala precej dolgo. Začela se je dopoldne, končala pa šele na večer okrog 6.

Iz bovške doline. Tu pri nas se je zima že približala. Sneg je zapadel daleč pod virove gora. „Suhli potok“, o katerem ste že večkrat pisali, je bil okolo prve polovice tega mes. narasel tako, da ni niti poštni avtomobil mogel čez. Dne 14. in 15. novembra se ni dalo pasirati ta „Suhli potok“ in je moral promet na to stran bovške doline počivati. In vendar so se že napravili načrti in razni preračuni za zgradbo mostu preko tega nevarnega hudournika! Radi bi vedeli, kdaj bo ta stvar urejena?!

Bovški.

Vesti iz Istre.

Za „Narodnu Čitavnicu“ v Cerovlju, je v gostilni g. Josipa Opačiča v Cerovlju nabral dne 17. t. m. tukajšnji poštni upravitelj gosp. Janko Štiligaj pri vselem omizju od vinskih trgovcev iz hrvaškega Primorja znesek 15 K, za kar se odbor Čitavnice tem potom najiskreneje zahvaljuje.

Rop na žminjski cesti v Istri. Dne 16. t. m. zvečer je odšel iz gostilne iz Žminja neki kmet, Balarin iz Lindarja, malo vinja in vesel domov. Ko je prišel iz vasi, so ga neki lupeži začeli kamenjati in so ga smirno nevarno rani na glavo in ga potem oropali 14 kron, ki jih je imel pri sebi. Potem so ga pustili skoraj mrtvega ležati na cesti. Drugi dan zjutraj so siromaka našli neki kmetje, ki so takoj prijavili zločin orožniški postaji v Žminju. Na lice mesta sta takoj odšla zdravnik dr. Žigon in orožniški stražmojster Žvab z crozniki, ki so oropanca skoraj mrtvega dobili na cesti. Dr. Žigon mu je podal prvo pomoč, ter ga je dal nato prepeljati v bolnišnico v Puči, kjer leži še vedno nezavesten. Orožništvo je že aretiralo nekaj osumljencev, in se trudi z vsemi močmi, da dčzene storilce.

Iz Trušč. Dne 22. t. m. se je poročil tukajšnji nadučitelj g. Silvester Cerut z g. Katico Lovrečičevo. Ob tej priliki se je nabralo za podružnico CMD v Marezigah K 3377. Živela novoporočenca!

Iz Marezig pri Kopru nam javljajo, da je prejela tamošnja podružnica CMD za Istro v teku tekočega meseca sledeče priložnosti: pri Babičih na občnem zboru „Konsumnega društva“ K 1130; v vesele družbi med izletniki, g. ca Sascin, gg. Godina in Grbec K 5—; pri kozarcu vlna v gostilni „na Baredih“ K 162; čisti dobiček pri „mausu“ K 302; skupaj K 2094. Vsem darovalcem srčna hvala.

Druge slovenske dežele.

Gledališko društvo na Jesenicah uprizarj kot prihodnjo predstavo „Vstajenje“, drama v 5. dejanjih; po romanu L. N. Tolstega spisal Bataille. V glavni ulozi Katjuše gostuje prvič na našem odru priznana tragedijka, gospa Stefanija Dragutinovičeva, članica slovenskega gledališča v Trstu. Gospa Dragutinovičeva je igrala že na vseh velikih odrih na slovenskem jugu in žela povsodi veliko prizanje. Svojo občinstvo opozarjamo že danes na izredni umetniški vžitek, ki ga bo nudila ta predstava obiskovalcem gledališča.

MALI OGLASI
se računajo po 4 stot. besedo.
Mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Dečka od 14 do 16 let sprejme takoj trgovina jestvin, ulica de la Caserma 10. (2817)

Trgovski pomočnik išče sobo s hrano v bližini Narodnega doma v Trstu. Ponudbe pod „Zanesljiv“ na Inzeratni oddelk Edinosti. (2818)

Odda se takoj meblirana soba s p. sebatim u. hodom. Rojan, ulica Montorsino 13, I. nadstropje, levo. (2822)

Radi odpotovanja se proda fina jedilna soba in spalna iz palisandra. Via Barriera vecchia 33, I. nadstropje, vrata 5. (2819)

Prilika. Prodasta se fina jedilna in spalna soba kakor tudi posamezni predmeti. Ulica Gattieri št. 44, pritičje. (2818)

Gospodična večja slovenske in nemške steno nagrašje in tudi strojepljiva išče službe v kaki pisarni. Najraje pri odvetoiku. Prijazne ponudbe pod „STENOGRAFIJA“ št. 2777—.

5000 □ sežnje zemljišča in nekaj gorza v Rojanu (Scala Santa, Stajce) se proda po ceni. Pojasnila v ulici Stadion št. 8, pri Fany udovi Žitko. (2813)

Gostilna F. Strancar ulica Giuliana št. 32 priporoča najboljša vina. Vipavsko lastnega pridelka. Istarska in druga vina. Dreherjevo pivo prve vrste. Cenjenim krčmarjem in odjemalcem na debelo dostavljam vino poljubno na kolodvor, ali pa na dom. Za pristoje jamčim. Dnevne cene najnižje. (2833)

Išče se kmetija ki bi se oddala v najem ali pa stalna služba oskrbnika za družinskega očeta. Prijazne ponudbe na Ednost pod „Kmetija“ št. 2767—. (2767)

Išče se kmetija v najem ali pa služba z družino za oskrbnika. Naslov pove inzeratni oddelk Edinosti pod št. 2742. (2742)

Išče se meblirana soba s kuhinjo v bližini Srednja, Sv. Jakoba ali Sv. Ani. Prijazne ponudbe pod „J. J. 21“ na Inzeratni oddelk Edinosti. (2801)

Cepljene trte I. vrste naročite dokler jih je še v zalogi! Cenik na razpolago. Fordič i d. ug., trtnica, Komen. (2679)

PRPOROČLJIVE TVROKE.

Restavracija „Ala Stazione“

TRST, Trg pred južnim kolodvorom 3. — Najugodnejša restavracija za potnike in za meščane, ker je v bližini južnega kolodvora kraj javnega vrta in kjer se uživa po leti na obširnem prostoru pod nehom svež zrak. — Toči se izvrstno pivo in vino I. vrste. Izborna briško vino. Furlansko in istrsko za dom po 96 stot. liter. Domača kuhinja. Cene zmerno. — Lastnik Anton Andrijažič, bivši vratar Hotela Balkan. (1152)

A. RIEGER, Trst, Via Barriera v. 33, vrhine 13, Damska krojačnica. Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerno. (2822)

Fran Saksida ulica Fornace 18, rovarna in trgovina glasovirjev in pianinov. Razpoloža na vse kraje. Izvršuje vsakovrstna popraviljanja. Delo zanjamoeno. Cene zmerno. Svoji k svojim! (224)

M. Hučič čevljarica, ul. Lazzaretto vecchio št. 43. Zaloga igrativnih čevljev za moške, ženske in otroke. Sprejemajo se naročila po meri. — Poprave izvršuje točno in hitro po zmernih cenah. (3222)

Peter Maranzana ulica Massimo D'Aze-glio št. 9. — Velika izdelovalnica kuhinjskega pohištva z zalogo popolnih kuhinjskih opav, kakor tudi posameznih komadov. Poprave vakega pohištva. Delo solidno in tudi zanjamoeno. (2750)

Anton Turk, edina slovenska žgonjarna in zaloga likov, v kateri se dobe vsakovrstni likerji, se nahaja v bližini „Narodnega doma“ v Trstu, ul. Carlo Ghega 10, vogal ul. Cecilia. Edina zaloga dalmatinskega tropinova. Razpoloža tudi na deželo. (1152)

M. Majcen mizar v ulici Torquato Tasso (vogal Belvedere) št. 29 se priporoča slavnemu občinstvu. Izdeluje spalne sobe in drugo pohištvo. (2006)

Razpis.

Občina Jelšane, političen okraj Volo-sko, razpiše na podlagi projekta izdelanega po c. kr. melioracijskemu uradu v Trstu

gradnjo vodovoda v Podgrajah

proračunjenega na 18.618 K 62 v.

Gradnja se bode oddala na podlagi enotnih cen, katere imajo ponudniki vstaviti v svoje ponudbene stroškovnike.

Načrti, proračun kakor tudi splošni in posebni gradbeni pogoji so na vpogled v občinski pisarni. — Pismene ponudbe z 5% varščino v denarju ali pupilarno varnih vrednostnih listinah je doposlati podpisnemu občinskemu uradu najkasneje do 10. decembra 1913.

Občina si pridržuje pravico popolnoma proste izbire izmed vposlanih ponudb.

Županstvo občine Jelšane

J. VALENCIČ, župan.

Kinematograf v Rojnu

Vsak dan velike predstave, izven torkov in petkov

MESO! MESO!

prilija sveže volovsko, telečje ali ovčje v zabojih po 5 kg poštnine prosto; kilogram po kron 50—. Prečljaje meso po kron 90— klg. — Vrat, karre ali pa špeh po kron 1-10 klg. Prekajen špeh po kron 1-20 klg. proti poštni. porzeta.

H. FRIEDMAN, Herinese 18, Ogrsko